

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2023-54-3-6>
УДК 338.246.8:3.071.2(477)

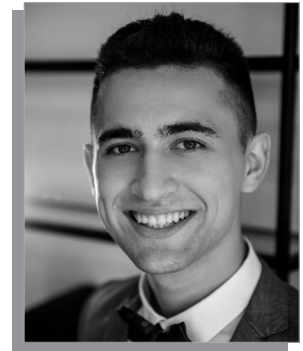
Н. М. БОНДАР

докторка економічних наук, професорка,
професорка кафедри економіки
Національного транспортного університету,
Україна, м. Київ
e-mail: ruta2000@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8254-2449>
Web of Science ResearcherID:
[https://www.webofscience.com/wos/author/
record/C-5991-2016](https://www.webofscience.com/wos/author/record/C-5991-2016)
Scopus Author ID: [https://www.scopus.com/
authid/detail.uri?authorId=57219468426](https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219468426)

В. Ю. УМАНЦІВ

здобувач ступеня доктора філософії
за спеціальністю 051 «Економіка»
Національного транспортного університету,
Україна, м. Київ
e-mail: vladonuman@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3071-7622>

ПОВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ: ВЗАЄМОДІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРИВАТНОГО КАПІТАЛУ¹

У статті проаналізовано напрями здійснення повоєнного відновлення економіки в контексті взаємодії держави та приватного капіталу. Обґрунтовано, що в умовах

¹ © Бондар Н. М., Уманців В. Ю., 2023. Стаття публікується на умовах ліцензії Creative Commons – Attribution 4.0 International (CC BY 4.0).

Статтю розміщено на сайті збірника: <http://econtlaw.nlu.edu.ua>.

жорстких обмежень саме державі належить провідна роль у відновленні національної економіки. Зроблено спробу довести, що реалізація програм повоєнної відбудови економіки може досягти встановлених цілей лише за умови об'єднання зусиль державних інституцій із потенціалом та можливостями приватного капіталу. Запропоновано концептуальні підходи до реалізації функцій держави в повоєнному відновленні економіки України, забезпеченні надійного підґрунтя для її виходу на траєкторію сталого розвитку.

Ключові слова: повоєнне відновлення, національна економіка, державна політика, підприємництво, приватний капітал.

JEL Classification: E61, H54, L78, O38.

Постановка проблеми. Узагальнення тенденцій сучасного світового розвитку в контексті аналізу історичної траєкторії обумовлює необхідність враховувати здобутки минулого з метою пошуку можливостей ефективної імплементації позитивного досвіду при здійсненні повоєнної відбудови національної економіки. У контексті розв'язання низки завдань, що постають перед Україною внаслідок збройної агресії, руйнування економічного потенціалу, важливим є систематизація та узагальнення досвіду країн Європи щодо відбудови після війни. Водночас економічні успіхи багатьох країн при проведенні повоєнного відновлення, обумовлені інституційними підйомами соціально-економічного розвитку, реалізовано перш за все за національними планами, на основі ефективної стратегії здійснення державної політики й використання синергії, що виникає внаслідок взаємодії держави та приватного капіталу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика повоєнного відновлення викликає дедалі більше зацікавлення серед науковців та практиків з огляду на її перспективність та практичну спрямованість. У системному дослідженні вчених з Індонезії здійснено огляд джерельної бази щодо аналізу теоретико-концептуальних засад державної політики в сучасному дискурсі визначення впливу держави на суспільний розвиток [1]. Важливим аспектам розкриття вектора післявоєнного економічного відновлення на засадах низьковуглецевого розвитку присвячено статтю вчених з Інституту економіки та прогнозування НАН України. Автори доходять висновку про те, що виважена реалізація стратегії післявоєнного відновлення формуватиме можливості для здійснення інституційних реформ та докорінних структурних трансформацій. Саме пріоритети та механізми реалізації заходів із відновлення української економіки мають урахувувати регіональні особливості соціально-економічних перетворень [2].

Б. Данилишин (B. Danylyshyn) розкриває засадничі принципи зміни монетарної політики у воєнний період на основі використання центральним банком інструментарію, що розширює грошову масу в обігу. Учений обґрунтовує такий дизайн моне-

тарного режиму, який передбачає модифікацію діяльності центрального банку, пов'язану з процентними ставками за основними операціями [3].

У фундаментальному дослідженні за редакцією Ю. Городніченка (Yu. Gorodnichenko), І. Сологуб (I. Solohub) та Б. Ведер ді Мауро (B. Weder di Mauro) визначено напрями повоєнної відбудови України в контексті використання потенціалу національного ринку праці, міжнародної торгівлі, прямих іноземних інвестицій, антикорупційної політики, відновлення та розвитку фінансового ринку [4]. Спробою запропонувати для України аналог плану Маршалла є дослідження, у якому зосереджено рекомендації для урядів країн – донорів України та міжнародних установ [5].

Досліджують світовий досвід упровадження програм повоєнного відновлення економіки українські науковці А. Бородіна (A. Borodina) та В. Ляшенко (V. Lyashenko). Автори значну увагу приділяють історичним аспектам повоєнного розвитку європейських країн, а також Японії, Кореї, Сінгапуру та ряду інших. Учені звертають увагу на потенційні фінансові та інституційні аспекти відновлення української економіки [6].

Глибоко аналізує формування та реалізацію політико-економічної доктрини США в повоєнній відбудові Європи крізь призму історичних уроків для нашої країни В. Небрат (V. Nebrat). Дослідниця розкриває організаційні, фінансові й технологічні аспекти планів повоєнної відбудови на основі макроекономічної стабілізації, відновлення виробничого потенціалу, модернізації інфраструктури. При цьому робиться висновок про те, що на основі сформованої інституційної структури організації повоєнного відновлення вдалося досягнути повернення до здебільшого ендогенного економічного розвитку Європи та розширення простору функціонування ринку для міжнародних потоків товарів і капіталів [7].

У науковій доповіді вчених з Інституту економіки та прогнозування НАН України зроблено спробу обґрунтувати концептуальні та прикладні засади плану повоєнного відновлення української економіки, втілення якого дає змогу об'єднати зусилля державних органів та суб'єктів приватного капіталу в цілісному векторі стійкого соціально-економічного розвитку. На переконання авторів доповіді, це відкриє можливість усунути розбалансованість і сировинну спеціалізацію економіки та сформулювати належне підґрунтя для європейської інтеграції нашої країни [8].

О. Саліхова (O. Salikhova) та О. Крехівський (O. Krehivskyi) розкривають місце промисловості в політиці повоєнного відновлення. Автори обґрунтовують, що саме держава відіграла провідну роль у відновленні економіки, реалізуючи низку важливих функцій, пов'язаних з адмініструванням економічних процесів, стимулюванням, підтримкою підприємництва, стабілізацією зайнятості. Учені пропонують концептуальні підходи до реалізації функцій держави в повоєнному відновленні української економіки, забезпеченні макроекономічної стабілізації та стійкого зростання з оперттям на національну індустрію [9]. Водночас проблематика аналізу здій-

снення повоєнного відновлення економіки на основі використання можливостей держави та потенціалу приватного капіталу потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей. Метою статті є аналіз напрямів здійснення повоєнного відновлення економіки крізь призму взаємодії держави з приватним капіталом та обґрунтування напрямів його реалізації в Україні.

Виклад основного матеріалу. В умовах загострення геополітичних та фінансово-економічних ризиків проблематика повоєнного відновлення економіки стає ще більш актуальною, адже його низька динаміка загрожує втратою конкурентоспроможності національної економіки на глобальних ринках. Необхідність покладання саме на державу здійснення функцій з організації, інституційного забезпечення, стимулювання та контролю процесу повоєнного відновлення обумовлена перш за все суперечливістю та багатогранністю інтересів суб'єктів економічних відносин. При цьому вплив держави на таке відновлення має бути ефективним, зваженим та виправданим із позиції функціонального розподілу повноважень держави та приватного капіталу [10; 11]. Зasadничі пріоритети повоєнного відновлення економіки наведено на рис. 1.

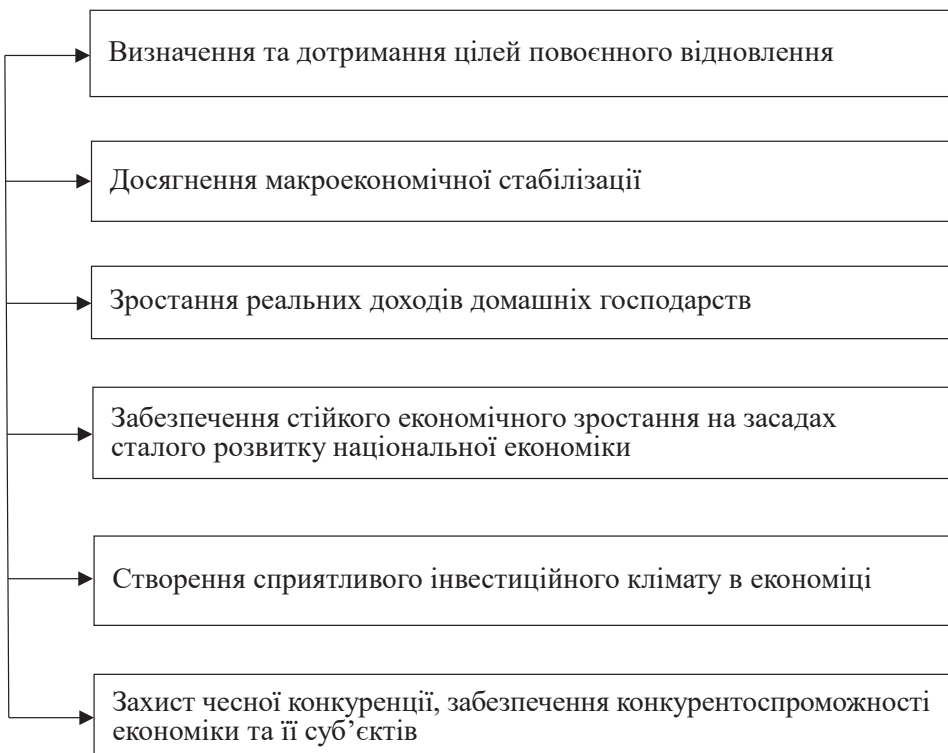

Рис. 1. Зasadничі пріоритети повоєнного відновлення економіки

Відновлення та модернізація післявоєнної України являтиме собою один із найбільш масштабних міжнародних проєктів із часів Другої світової війни. Обсяги завдань щодо відновлення та потенційні можливості сучасних технологій формують унікальні за своєю природою виклики та створюють сприятливе підґрунтя для їхнього розв'язання на основі збалансованих і виважених рішень.

У табл. 1 у систематизованому вигляді наведено систему заходів, спрямованих на повоєнне відновлення національної економіки. Доречно звернути увагу на те, що в Україні ще не остаточно ухвалено модель, за якою відбуватиметься відновлення, те, за якими принципами воно здійснюватиметься, якою буде залученість інститутів громадянського суспільства, якими виявляться нові запобіжники від корупції й неефективного використання бюджетних коштів.

Таблиця 1

Заходи держави в контексті повоєнного відновлення національної економіки
(складено за: [4; 5])

Напрями спрямування заходів державного впливу	Першочергові заходи (протягом одного – двох років)	Заходи, спрямовані на перехід до стійкого розвитку (протягом трьох – п'яти років)
Міграційні процеси	Повернення та облаштування мігрантів	Перепис населення, формування планів розвитку регіонів і територій
Інфраструктура	Відновлення функціонування портів, аеропортів, автомобільних доріг та залізниць	Планування перспективного розвитку
Макроекономічна стабілізація	Виважена політика контролю за динамікою інфляційних процесів, стабілізація фінансово-банківської системи, повернення до ринкового режиму валютного регулювання, участь у програмах отримання міжнародної допомоги	Модернізація банківської системи, реформування податкової системи, реструктуризація зовнішнього боргу, стимулювання інвестиційної діяльності
Соціальна інфраструктура	Відновлення повноцінного функціонування закладів охорони здоров'я та інших об'єктів соціальної інфраструктури	Відбудова лікувально-діагностичних закладів, відбудова освітніх установ
Співпраця з міжнародними партнерами	Пряма підтримка державного бюджету, проєктна допомога, контроль за прозорістю та цільовим призначенням використання міжнародної допомоги	Зменшення бюджетної підтримки, збільшення кількості проєктів технічної допомоги, налагодження тісної координації з урядовими інституціями

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що важливою характерною особливістю повоєнного функціонування та розвитку України стане той факт, що країна зберегла дієвість і спроможність практично всіх діючих державних інститутів. Водночас продовжуватиме мати місце істотне навантаження на державний бюджет та соціально-економічну сферу загалом. Саме тому особливої актуальності набуватиме проблематика ефективного, відкритого та прозорого використання всіх доступних ресурсів держави, приватного капіталу, а також тих, що залучатимуться від міжнародних партнерів [9; 10].

Для України з'являється унікальна можливість глибинної трансформації всієї системи економічних відносин на основі використання закордонного досвіду реалізації масштабних перетворень у повоєнний період. Повоєнне відновлення нашої країни потребуватиме наявності цілого ряду засадничих складових державотворення, серед яких системність та комплексність перетворень, сталість та надійність джерел фінансування, глибина трансформаційних процесів. Очевидним є той факт, що для забезпечення таких кардинальних перетворень необхідним є окреслення та розв'язання фінансових та інституційних питань щодо ресурсного забезпечення та формування структур з координування процесу відновлення економіки України (табл. 2).

Таблиця 2

**Потенційні джерела формування ресурсів
для відновлення повоєнної економіки України та ризики,
пов'язані з їхніми отриманням і використанням**
(складено за: [4; 6; 13])

№	Потенційні джерела ресурсів	Ризики отримання та використання
1	Рахунки, відкриті в міжнародних фінансових інституціях	Зволікання з відкриттям рахунків та складність процедури
2	Відшкодування та компенсація втрат, завданих агресією	Затягування перемовин щодо мирного договору
3	Арештоване майно країни-агресора за кордоном, кошти на рахунках у банках іноземних держав	Забюрократизованість процедури та тривалість її в часі
4	Арештоване майно країни-агресора на території України	Недостатність обсягів порівняно з масштабністю завданих збитків

На основі проведеного аналізу можна дійти висновку про те, що відновленню інфраструктури в Україні має передувати здійснення ґрунтовної інвентаризації зруйнованих та пошкоджених активів у регіонах та створення єдиної бази даних з повнотою інформації щодо кожного об'єкта, а також прогнозів щодо перспектив віднов-

лення зруйнованої та будівництва нової інфраструктури. Важливим є створення умов для застосування сучасних будівельних технологій, що слід закріпити на законодавчому рівні. Необхідно також забезпечити скорочення термінів упровадження інвестицій, контроль за їхньою реалізацією, посилення гарантій захисту приватного капіталу та якнайшвидше створення умов для активізації процесів відновлення та реконструкції загалом [11; 12].

Пріоритетні завдання повоєнного відновлення та розвитку національної економіки наведено в табл. 3. При цьому цілком обґрунтованою є позиція про те, що саме індустріальний сектор економіки України в повоєнному періоді повинен стати рушієм створення високорозвиненої індустріальної економіки, спроможної забезпечувати як відбудову, так і реконструкцію національного господарства, підтримувати обороноздатність країни в довгостроковому періоді та здатність швидко реагувати на запити ринку. Повоєнна структурна трансформація української промисловості має передбачати не лише відновлення зруйнованих війною об'єктів інфраструктури та промислових потужностей, але й структурну реконструкцію промисловості на більш високому техніко-технологічному рівні з урахуванням збереження її можливостей до самозабезпечення, експортного потенціалу та входження до глобальних ланцюгів створення вартості [13].

Таблиця 3

**Пріоритетні завдання повоєнного відновлення та розвитку
національної економіки**
(складено за: [4; 5; 8])

№	Основні завдання повоєнного відновлення та розвитку національної економіки	Очікувані результати
1	Збільшення доданої вартості природних ресурсів	Рациональне використання і поглиблення переробка природних ресурсів, підвищення фінансово-економічних та екологічних показників ефективності діяльності суб'єктів господарювання
2	Диверсифікація виробництва	Зростання обсягів експорту та зменшення імпорту, зміцнення стійкості національної валюти
3	Реіндустріалізація	Формування базису для побудови конкурентоспроможної економіки на базі індустріального сектору
4	Залучення і використання передових інноваційних технологій	Виробництво широкого асортименту товарів стратегічного призначення відповідно до чинних європейських екологічних стандартів

№	Основні завдання повоєнного відновлення та розвитку національної економіки	Очікувані результати
5	Модернізація економіки	Зменшення обсягів використання викопних ресурсів та поступовий перехід до використання тільки відновлюваних джерел енергії

Пріоритети галузевого відновлення промисловості мають визначатися з урахуванням необхідності відновлення основних галузей, розвиток яких має належне ресурсне забезпечення, високий потенціал інноваційності, вагоме соціальне значення, а також галузей та видів діяльності з належним доступом для малого підприємництва, здатних швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища й реагувати на його потреби. Ідеться перш за все про металургію, машинобудування, хіміко-фармацевтичну, харчову, деревообробну галузі, виробництво будівельних матеріалів [8].

Важливим аспектом повоєнного відновлення має стати урахування того, що реалізація масштабних інфраструктурних проєктів здатна вплинути на макроекономічні показники країни, у тому числі через соціально-економічні мультиплікативні ефекти. Водночас інвестиції проєкту викликають ланцюгову реакцію у вигляді приросту показників зайнятості, генеруючи створення нових робочих місць. Прямий приріст робочих місць виникає внаслідок безпосередньої реалізації проєкту. Своєю чергою, непрямий приріст зайнятості проявляється через залучення до проєкту суміжних видів економічної діяльності, які є виробниками та постачальниками суміжної продукції [10; 11].

Непрямий приріст ґрунтується на збільшенні трудомісткості, яка виникає у результаті приросту обсягів випуску продукції в певних видах економічної діяльності й чисельності зайнятих у кожному з них. Соціально-економічні мультиплікативні ефекти внаслідок реалізації масштабних інфраструктурних проєктів найбільшою мірою проявляються в умовах існування досить високого рівня безробіття або неповної зайнятості в економіці. Оскільки в Україні рівень безробіття протягом тривалого періоду відзначається доволі високими показниками, то незаперечним є той факт, що значення мультиплікативних ефектів від реалізації великих інфраструктурних проєктів матиме доволі значний прояв. Важливо враховувати соціально-економічні мультиплікативні ефекти від виконання масштабних інфраструктурних проєктів саме при здійсненні інвестування повоєнного відновлення. Під час оцінювання доцільності інвестування в інфраструктурні проєкти слід також брати до уваги значення та роль в економіці великих підприємств, що належать державі, а також

додаткових позитивних ефектів від реалізації масштабних інвестиційних проєктів як на регіональному, так і на макроекономічному рівні [12].

Узагальнення світового досвіду дає змогу стверджувати, що у процесі повоєнного відновлення важлива роль належить активізації розвитку підприємництва. За таких обставин ідеться про розширення комплексу заходів щодо формування сприятливого ділового клімату, правового забезпечення організації суб'єктів господарювання, регулювання їхньої діяльності, запровадження системи ефективного контролю за масштабами діяльності, проведення комплексної модернізації системи оподаткування в напрямі зниження податкового тиску. Зміна зовнішнього середовища змушує компанії змінюватися зсередини, вишукувати та використовувати нові шляхи та можливості протистояти викликам часу [13; 14].

Щоденні обстріли, вимкнення електропостачання вкрай негативно впливають на функціонування та розвиток суб'єктів господарювання в Україні й завдають значних втрат економіці країни загалом. Водночас функціонування українських підприємств в умовах воєнного стану забезпечує наповнення державного та місцевих бюджетів і створення робочих місць. Суб'єкти підприємницької діяльності оперативно реагують на зміни кон'юнктури ринку, надаючи економіці потрібної гнучкості, що закладає надійне підґрунтя для її відновлення. Механізм впливу державної політики на економічні процеси при здійсненні повоєнного відновлення наведено на рис. 2.

Рис. 2. Механізм впливу заходів з повоєнного відновлення на динаміку економічних процесів

Беззаперечним є той факт, що держава зобов'язана першочергово інвестувати свої ресурси у відновлення та розвиток необхідної критичної інфраструктури. До її складу входять перш за все транспортні мережі, об'єкти енергетики, газопостачання, логістичні центри, інформаційні мережі, які спроможні суттєво сприяти активізації розвитку підприємництва у процесі повоєнного відновлення. Без таких інвестицій

розвиток як окремих регіонів, так і національної економіки загалом буде неможливим. Своєю чергою, сталий та інклюзивний розвиток підприємництва забезпечуватиме зростання виробництва товарів і послуг, збільшуватиме товарообіг, унаслідок чого відбуватиметься нарощення обсягів податкових надходжень і здійснюватиметься окупність зазначених інвестицій [14; 15].

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що українські компанії продемонстрували величезну стійкість в умовах повномасштабної війни. Унаслідок релокації в більш безпечні регіони господарська діяльність підприємств передбачає тісну співпрацю з місцевими постачальниками. Це сприяє започаткуванню нових ланцюгів постачання й стимулює розвиток економічних відносин на регіональному та місцевому рівні. Слід також звернути увагу на основні аспекти впливу суб'єктів підприємницької діяльності на формування сталої та збалансованої економічної системи країни загалом. Ідеться про створення робочих місць, посилення гнучкості до впровадження інновацій і новітніх технологій, стимулювання розвитку підприємництва на регіональному рівні, сприяння зміцненню соціальної стабільності. Причому спрощення процедур інвестування інноваційних проєктів є важливим фактором для інклюзивного економічного зростання [12]. Загалом пріоритет розвитку підприємництва як під час протидії війсьній агресії, так і в період повоєнного відновлення є одним із ключових у відновленні України, що сприятиме досягненню цілей її сталого розвитку.

Висновки. На основі проведеного дослідження можна дійти висновку про те, що реалізація стратегії повоєнної відбудови економіки спроможна досягти встановлених цілей лише на основі використання потенціалу взаємодії держави та приватного капіталу. Узагальнення досвіду здійснення повоєнної відбудови дає змогу визначити перспективи її реалізації в Україні. При цьому необхідно сформулювати й реалізувати інституційно-правові та організаційно-управлінські механізми реалізації національних пріоритетів.

Важливими інструментами досягнення збалансованості цільових орієнтирів щодо підвищення рівня обґрунтованості державної політики мають стати створення оптимальних траєкторій активного розвитку економіки в нестійкому глобальному середовищі. Для України успішна реалізація програми повоєнного відновлення значною мірою залежатиме від ефективності державної політики та докорінного оновлення інституційного середовища взаємодії державних органів та приватного капіталу.

Предметом подальших глибоких та системних наукових досліджень може стати визначення підходів до обґрунтування напрямів моніторингу і розроблення дієвих механізмів ефективного інституційного та нормативно-правового забезпечення державної політики відновлення України з використанням потенціалу приватного капіталу. Світовий досвід переконливо доводить, що успішна реалізація заходів, спрямованих на повоєнне відновлення економіки, здійснювалася лише на основі залучення приватного капіталу до таких програм та проєктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Policy Dynamics in Contemporary Public Administration Studies: A Conceptual Analysis / Putera P. B., Widianingsih I., Ningrum S., Suryanto S., Rianto Y. *Public Policy and Administration*. 2023. Vol. 22, No. 1. P. 74–90. DOI: <https://doi.org/10.5755/j01.ppa.22.1.31435>.
2. Heyets V., Podolets R., Diachuk O. Post-War Economic Recovery of Ukraine in the Imperatives of Low-Carbon Development. *Science and Innovation*. 2022. Vol. 18, No. 6. P. 3–16. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine18.06.003>.
3. Danylyshyn B. Ensuring Macroeconomic Stability under the Martial Law. *Science and Innovation*. 2023. Vol. 19, No. 1. P. 3–19. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine19.01.003>.
4. Відбудова України: принципи та політика / за ред. Городніченка Ю., Сологуб І., Ведер ді Мауро Б. Париж : Center for economic policy research, 2022. 507 с. URL: https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf (дата звернення: 31.07.2023).
5. Designing Ukraine's Recovery in Spirit of the Marshall Plan: Principles, Architecture, Financing, Accountability, Recommendations for Donor Countries / Ronja G., Kirkegaard J., Kleine-Brockhoff T., Stokes B. Washington : GMF, 2022. 44 p.
6. Бородіна А. О., Ляшенко В. І. Повоєнне відновлення економіки: світовий досвід та спроба його адаптації для України. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1. С. 121–134. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134).
7. Небрат В. В. Американська політико-економічна доктрина у повоєнній відбудові Європи (друга половина 1940-х – початок 1950-х років): історичні уроки для України. *Історія народного господарства та економічної думки України*. 2022. Вип. 55. С. 9–38. DOI: <https://doi.org/10.15407/ingedu2022.55.009>.
8. Відновлення та реконструкція повоєнної економіки України : наук. доп. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2022. 305 с. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/Vidnovlennja-ta-rekonstrukcja-povojennoj-ekonomiky.pdf> (дата звернення: 31.07.2023).
9. Саліхова О. Б., Крехівський О. В. Держава у повоєнній розбудові індустрії та відновленні економіки: історичні паралелі та рекомендації для України. *Економіка та прогнозування*. 2022. № 4. С. 7–42. DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2022.04.007>.
10. Скрипниченко М. І. Макроекономічні оцінки і прогнози повоєнного відновлення економіки України. *Економічна теорія*. 2022. № 2. С. 29–43. DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.029>.
11. Никифорок О. І., Стасюк О. М., Федяй Н. О. Соціально-економічні мультиплікативні ефекти від реалізації великих інфраструктурних проєктів для української економіки. *Економіка України*. 2023. № 5. С. 23–34. DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.05.023>.
12. Пропозиції Європейської бізнес-асоціації щодо відновлення економіки України. Київ : ЕВА, 2022. 120 с. URL: https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/EBA_VIDNOVLENNYA_EKONOMIKY_UKRAYINY.pdf (дата звернення: 31.07.2023).
13. Оцінка інноваційного розвитку та структурні трансформації в економіці України : монографія / за ред. І. Ю. Єгорова, Ю. В. Кіндзерського. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2023. 240 с.

14. Бондар Н. Конкуренентоспроможність сфери послуг України на світових ринках. *Економіка та суспільство*. 2023. № 50. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-59>.
15. Петруха С. В., Косінський П. М., Шубалий О. М. Фінансово-економічне стимулювання сталого розвитку переробних підприємств у воєнних та повоєнних умовах. *Фінанси України*. 2022. № 12. С. 74–86. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2022.12.074>.

REFERENCES

1. Putera, P. B., Widianingsih, I., Ningrum, S, Suryanto, S., & Rianto, Y. (2023). Policy dynamics in contemporary public administration studies: A conceptual analysis. *Public Policy and Administration*, 22(1), 74–90. <https://doi.org/10.5755/j01.ppa.22.1.31435>
2. Heyets, V., Podolets, R., & Diachuk, O. (2022). Post-war economic recovery of Ukraine in the imperatives of low-carbon development. *Science and Innovation*, 18(6), 3–16. <https://doi.org/10.15407/scine18.06.003>
3. Danylyshyn, B. (2023). Ensuring Macroeconomic Stability under the Martial Law. *Science and Innovation*, 19(1), 3–19. <https://doi.org/10.15407/scine19.01.003>
4. Gorodnichenko, Yu., Solohub, I., & Veder di Mauro, B. (Eds.). (2021). *Vidbudova Ukrainy: pryntsypp ta polityka* [Reconstruction of Ukraine: principles and policy]. Center for economic policy research. https://cepr.org/system/files/2022-12/reconstruction%20book_Ukrainian_0.pdf [in Ukrainian].
5. Ronja, G., Kirkegaard, J., Kleine-Brockhoff, T., & Stokes, B. (2022). *Designing Ukraine's recovery in spirit of the Marshall plan: Principles, architecture, financing, accountability, recommendations for donor countries*. GMF.
6. Borodina, A. O., & Liashenko, V. I. (2022). Povoienne vidnovlennia ekonomiky: svitovyi dosvid ta sproba yoho adaptatsii dlia Ukrainy [Post-war recovery of the economy: World experience and an attempt to adapt it for Ukraine]. *Visnyk Ekonomichnoi Nauky Ukrainy – Herald of Economic Science of Ukraine*, 1, 121–134. [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).121-134](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).121-134) [in Ukrainian].
7. Nebrat, V. V. (2022). Amerykanska polityko-ekonomichna doktryna u povoiennii vidbudovi Yevropy (druha polovyna 1940-kh – pochatok 1950-kh rokiv): istorychni uroky dlia Ukrainy [American political and economic doctrine in the post-war reconstruction of Europe (second half of the 1940s – beginning of the 1950s): Historical lessons for Ukraine]. *Istoriia narodnoho hospodarstva ta ekonomichnoi dumky Ukrainy – History of National Economy and Economic Thought of Ukraine*, 55, 9–38. <https://doi.org/10.15407/ingedu2022.55.009> [in Ukrainian].
8. Institute for Economics and Forecasting. (2022). *Vidnovlennia ta rekonstruktsiia povoiennoi ekonomiky Ukrainy: naukova dopovid* [Restoration and reconstruction of the post-war economy of Ukraine: scientific report]. National Academy of Sciences of Ukraine. <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/Vidnovlennja-ta-rekonstrukcja-povojennoji-ekonomiky.pdf> [in Ukrainian].
9. Salikhova, O. B., & Krekhivskiy, O. V. (2022). Derzhava u povoiennii rozbudovi industrii ta vidnovlenni ekonomiky: istorychni paraleli ta rekomendatsii dlia Ukrainy [The state in post-war industrial development and economic recovery: Historical parallels and recommendations for Ukraine]. *Ekonomika ta prohozuvannia – Economics and Forecasting*, 4, 7–42. <https://doi.org/10.15407/eip2022.04.007> [in Ukrainian].

10. Skrypnychenko, M. I. (2022). Makroekonomichni otsinky i prohnozy povoiennoho vidnovlennia ekonomiky Ukrainy [Macroeconomic estimates and forecasts of the post-war recovery of the economy of Ukraine]. *Ekonomichna teoriia – Economic Theory*, 2, 29–43. <https://doi.org/10.15407/etet2022.02.029> [in Ukrainian].
11. Nykyforuk, O. I., Stasiuk, O. M., & Fediai, N. O. (2023). Sotsialno-ekonomichni multiplykatyvni efekty vid realizatsii velykykh infrastrukturykh proektiv dlia ukrainskoi ekonomiky [Socio-economic multiplier effects from the implementation of large infrastructure projects for the Ukrainian economy]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 5, 23–34. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.05.023> [in Ukrainian].
12. European Business Association. (2022). *Propozytsii Yevropeiskoi biznes-asotsiatsii shchodo vidnovlennia ekonomiky Ukrainy*. https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2022/12/EBA_VIDNOVLENNYA_EKONOMIKY_UKRAYINY.pdf [in Ukrainian].
13. Yehorov, I. Yu., & Kindzerskyi, Yu. V. (Eds.). (2023). *Otsinka innovatsiinoho rozvytku ta strukturni transformatsii v ekonomitsi Ukrainy* [Evaluation of innovative development and structural transformations in the economy of Ukraine]. Institute for Economics and Forecasting, National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].
14. Bondar, N. (2023). Konkurentospromozhnist sfery posluh Ukrainy na svitovykh rynkakh [Competitiveness of the service sector of Ukraine on world markets]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 50. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-59> [in Ukrainian].
15. Petrukha, S. V., Kosynskyi, P. M., & Shubalyi, O. M. (2022). Finansovo-ekonomichne stymuliuvannia staloho rozvytku pererobnykh pidpriemstv u voiennykh ta povoiennykh umovakh [Financial and economic stimulation of sustainable development processing enterprises in war and post-war conditions]. *Finansy Ukrainy – Finances of Ukraine*, 12, 74–86. <https://doi.org/10.33763/finukr2022.12.074> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 01.08.2023

Стаття пройшла рецензування 25.08.2023

Стаття рекомендована до опублікування 07.09.2023

N. M. BONDAR

Doctor of Science (Economics), Professor, Professor of the Department of Economics, National Transport University, Ukraine, Kyiv

V. Yu. UMANTSIV

Applicant for the educational-scientific degree Doctor of Philosophy of specialty 051 “Economics”, National Transport University, Ukraine, Kyiv

POST-WAR ECONOMIC RECOVERY: INTERACTION BETWEEN THE STATE AND PRIVATE CAPITAL

Problem setting. Generalizing the trends of modern world development in the context of analyzing the historical trajectory necessitates taking into account the experience of the

past in order to find opportunities for effective implementation of positive experience in the post-war reconstruction of the national economy. In the context of addressing a number of challenges facing Ukraine as a result of armed aggression and the destruction of its economic potential, it is important to systematize and generalize the experience of European countries in rebuilding after the war. At the same time, the economic successes of many countries in post-war recovery, due to institutional upsurge in socio-economic development, were primarily realized under national plans, based on an effective strategy for implementing public policy and using the synergies arising from the interaction of the state and private capital.

Recent research and publication analysis. The issue of post-war reconstruction is of increasing interest to scholars and practitioners, given its prospects and practical orientation. In a systematic study by scientists from Indonesia, the author reviews the source base for analyzing the theoretical and conceptual foundations of public policy in the modern discourse on determining the impact of the State on social development. An article by scientists from the Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine is devoted to important aspects of disclosing the vector of post-war economic recovery on the basis of low-carbon development.

Danylyshyn reveals the fundamental principles of changing monetary policy in wartime based on the use of tools by the central bank to expand the money supply. The fundamental study edited by Gorodnichenko, Sologub, and Weder di Mauro identifies the directions of Ukraine's postwar reconstruction in the context of using the potential of the national labor market, international trade, foreign direct investment, anti-corruption policy, and the restoration and development of the financial market. An attempt to offer an analog of the Marshall Plan for Ukraine is the study, which contains recommendations for the governments of Ukraine's donor countries and international institutions.

Ukrainian scholars Borodina and Lyashenko study the world experience of implementing postwar economic recovery programs. The authors pay considerable attention to the historical aspects of the post-war development of European countries, as well as Japan, Korea, Singapore, and a number of others. The scholars draw attention to potential financial and institutional aspects of the Ukrainian economic recovery.

Nebrat analyzes in depth the formation and implementation of the US political and economic doctrine in the postwar reconstruction of Europe through the prism of historical lessons for our country. The scientific report of scientists from the Institute for Economics and Forecasting of the National Academy of Sciences of Ukraine attempts to substantiate the conceptual and applied principles of the plan for the post-war recovery of the Ukrainian economy, the implementation of which allows to combine the efforts of government agencies and private capital in a holistic vector of sustainable socio-economic development. Salikhova and Krekhivskyi reveal the place of industry in the postwar recovery policy.

Paper objective. The purpose of the article is to analyze the directions of post-war economic recovery through the prism of interaction between the State and private capital and to substantiate the directions of its implementation in Ukraine.

Paper main body. In the context of aggravation of geopolitical, financial and economic risks, the issue of post-war economic recovery is becoming even more relevant, since its low dynamics threatens to lose the competitiveness of the national economy in global markets. The need to entrust the state with the functions of organizing, institutionalizing, stimulating and controlling the post-war recovery process is primarily due to the contradictory and multifaceted interests of economic actors. At the same time, the state's influence on such recovery should be effective, balanced and justified from the standpoint of the functional division of powers of the state and private capital.

The restoration and modernization of post-war Ukraine will be one of the largest international projects since World War II. The scope of the reconstruction tasks and the potential capabilities of modern technologies create both unique challenges and a favorable basis for addressing them through balanced and informed decisions.

Ukrainian companies have shown great resilience in the face of a full-scale war. As a result of relocation to safer regions, businesses are working closely with local suppliers. This facilitates the establishment of new supply chains and stimulates the development of regional and local economies. Attention should also be paid to the main aspects of the impact of business entities on the formation of a sustainable and efficient economic system of the state. These include job creation, increased flexibility to introduce innovations and the latest technologies, stimulating the development of local and regional economies, and promoting social stability.

Conclusion of the research. Based on the study, it can be concluded that the implementation of the post-war economic reconstruction strategy can achieve the set goals only through the use of the potential of interaction between the State and private capital. Generalizing the experience of post-war reconstruction makes it possible to determine the prospects for its implementation in Ukraine. At the same time, it is necessary to formulate and implement institutional, legal, organizational, and managerial mechanisms for implementing national priorities.

Short abstract for an article

Abstract. The article analyzes the directions of post-war economic recovery in the context of interaction between the state and private capital. It is substantiated that, under conditions of severe restrictions, it is the state that has a leading role in the restoration of the national economy. An attempt is made to prove that the implementation of post-war economic recovery programs can achieve the set goals only if the efforts of state institutions are combined with the potential and capabilities of private capital. The author proposes conceptual approaches to the realization of the state's functions in the post-war recovery of Ukraine's economy and to providing a reliable basis for its entry onto the trajectory of sustainable development.

Key words: post-war recovery, national economy, public policy, entrepreneurship, private capital.

Article details:

Received: 01 August 2023

Revised: 25 August 2023

Accepted: 07 September 2023

Рекомендоване цитування: Бондар Н. М., Уманців В. Ю. Повоєнне відновлення економіки: взаємодія держави та приватного капіталу. *Економічна теорія та право*. 2023. № 3 (54). С. 6–21. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2023-54-3-6>.

Suggested citation: Bondar, N. M., & Umantsiv, V. Yu. (2023). Povoienne vidnovlennia ekonomiky: vzaiemodiia derzhavy ta pryvatnoho kapitalu [Post-war economic recovery: Interaction between the state and private capital]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic Theory and Law*, 3(54), 6–21. <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2023-54-3-6> [in Ukrainian].